

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-332-75>

УДК 658.5

КАТКОВА Тетяна

Хмельницький національний університет

<https://orcid.org/0000-0001-5209-3139>

МЕЛЬНИЧЕНКО Максим

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ПРОБЛЕМИ ТА ПРІОРИТЕТИ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОГО СЕКТОРА РЕГІОНУ

У дослідженні у фокусі наукового дискурсу перебувають аспекти ідентифікації проблем і перешкод, а також обґрунтування управлінських рішень в сфері публічної політики забезпечення розвитку промислового сектора регіональної економіки. Констатовано на тому, що підприємства промисловості відносяться до реального сектора регіональної економіки, відтак, потребують забезпечення їх конкурентоспроможності на засадах інноваційності та технологічності. При тому, інноваційно-технологічний розвиток суб'єктів господарювання промислового сектора потребує значних інвестицій. Відтак, доведено перспективність та актуальність безпосередньо інноваційно-технологічного шляху (вектору) і типу розвитку промислового сектора регіональної економіки. Саме тому, метою дослідження визначено узагальнення проблемних аспектів, а також обґрунтування пріоритетів регіональної політики інвестиційно-інноваційного розвитку промислового сектора регіональної економічної системи. У таких цілях запропоновано комплекс заходів, орієнтованих на розбудову регіональної інституційної інфраструктури інвестиційно-інноваційного забезпечення розвитку та посилення конкурентних позицій промислового сектора регіону.

Ключові слова: промисловість, промисловий сектор, проблеми і пріоритети, політика розвитку, регіон, регіональна промислова політика, конкурентоспроможність, інвестиційно-інноваційне забезпечення, інституційна інфраструктура.

KATKOVA Tetiana

Khmelnitskyi National University

MELNYCHENKO Maksym

Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy Cherkasy

PROBLEMS AND PRIORITIES OF INVESTMENT AND INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE REGION'S INDUSTRIAL SECTOR

In the study, the focus of the scientific discourse is on the aspects of identifying problems and obstacles, as well as the justification of management decisions in the field of public policy to ensure the development of the industrial sector of the regional economy. It was established that industrial enterprises belong to the real sector of the regional economy, therefore, they need to ensure their competitiveness on the basis of innovation and technology. At the same time, innovative and technological development of business entities in the industrial sector requires significant investments. Therefore, the perspective and relevance of the innovation-technological path (vector) and the type of development of the industrial sector of the regional economy have been proven. Therefore, the purpose of the research is to generalize the problematic aspects, as well as to substantiate the priorities of the regional policy of investment and innovation development of the industrial sector of the regional economic system. For these purposes, a set of measures focused on the development of the regional institutional infrastructure of investment and innovation support for the development and strengthening of the competitive positions of the industrial sector of the region is proposed.

The scientific novelty of the research results lies in the determination of the directions, mechanisms and means of improving the institutional-legal, institutional-organizational and infrastructural components of the improvement of the regional institutional infrastructure, the support of investment and innovation activities and the development of subjects of the industrial sector of the regional economic system. The practical significance of the research results lies in the determination of a system of measures and means that are available to regional authorities and at the same time effective from the point of view of ensuring the investment and innovation development of the industrial sector of the region.

Keywords: industry, industrial sector, problems and priorities, development policy, region, regional industrial policy, competitiveness, investment and innovation support, institutional infrastructure.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Розвиток промислового сектора регіональної економіки відіграє важливу і системоформуючу роль в посиленні її конкурентоспроможності. Беззаперечно, що промисловість, зокрема переробна, відіграє ключову роль у досягненні високих значень всіх показників і параметрів соціально-економічного поступу регіону, в підтримці розвитку всіх інших галузей і видів економічної діяльності в регіональній економіці. При тому, саме інвестиції та інновації є головним чинником, який дозволяє ініціювати та реалізувати на практиці відповідні зміни і зрушення. Однак, інвестиційно-інноваційний розвиток регіональної промисловості потребує становлення для цього відповідної інституційної інфраструктури. Інституційна інфраструктура, своєю чергою, являє собою сукупність сфер і напрямів діяльності, а також підприємств і організацій, колективних та індивідуальних інституцій, які прямо чи опосередковано обслуговують і сприяють протіканню головного процесу або мають відношення до його регулювання. Інституціональне

забезпечення, окрім інституційної інфраструктури, охоплює також законодавство, нормативно-правове регулювання, а також певні норми та звичай поведінки. Відтак, є ширшим. Але в останні роки дослідники проблем розвитку регіональної економіки все більше схилиються до думки, що одним з найбільш стримуючих розвиток регіонів держави та їх регіональних господарств, власне, і є недостатність та недієвість саме інституційної інфраструктури. В таких умовах навіть реформаційні зміни до законодавства та регулюючих норм не дають належного ефекту.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика як в цілому функціонування та розвитку суб'єктів промисловості, у т. ч. вітчизняної, так і промислового сектора національної економіки на загал, включно зі стратегіями і програмами інвестиційного та інноваційного шляху поступу, досліджується в публікаціях таких вітчизняних науковців, як Орехова А. І. [1, С. 308-313], Квасницька Р., Тарасюк М. [2, С. 73-82], Маслак О. І., Квятковська Л. А., Безручко О. О. [3, С. 36-46], Васильців Т. Г., Магас Н. В. [4, С. 218-222], Маречик В. Я., Невмержицька С. М. [5, С. 237-242], Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Юрків Н. Я. [6, С. 90-101], Міценко Н. Г., Кумечко О. І. [7, С. 193-198], Сердак С. Е. [8, С. 83-88], Чорна М. В. [9, с.15-24], Латишева О. В. [10, С. 126-130], Васильців Т. Г. [11, С. 279-285] та ін.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

Однак, попри загальні публікації в частині покращення виробничої діяльності та посилення фінансово-економічного стану промислових підприємств, а також державної політики формування середовища більш сприятливого для поступу підприємницького сектора загалом і у промисловості зокрема, таким аспектам, як інвестиційно-інноваційний базис та його інфраструктура в частині державної політики стимулювання розвитку промисловості, приділено все ще недостатньо уваги.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є узагальнення проблемних аспектів, а також обґрунтування пріоритетів регіональної політики інвестиційно-інноваційного розвитку промислового сектора регіональної економічної системи.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

У сфері інвестицій та інновацій регіональна інституційна інфраструктура включає інституції, умовно об'єднані в такі групи:

- 1) виробничо-технологічна структура;
- 2) інформаційна система;
- 3) організації з підготовки і перепідготовки кадрів, ресурсного забезпечення, комерціалізації результатів досліджень і розробок;
- 4) фінансова структура;
- 5) система експертизи;
- 6) система патентування, ліцензування і консалтингу з питань охорони, захисту, оцінки і використання об'єктів інтелектуальної власності, оцінки щодо практичної реалізації наукових результатів;
- 7) система сертифікації, стандартизації і акредитації.

Мабуть, справедливим є висновок про те, що розвивати потрібно кожен з цих напрямів. Але ж головне завдання функціонування інституційної інфраструктури інвестиційно-інноваційної підтримки розвитку регіонального промислового сектора є створення умов для обслуговування діяльності і реалізації таким чином економічних інтересів представників бізнесу та регіону загалом і вона на сьогодні в регіонах нашої країни здебільшого не виконується.

Звідси висновок про необхідність першочергової концентрації зусиль і ресурсів влади на формуванні та розвитку передусім елементів виробничо-технологічної структури. Тобто тих організаційних-правових утворень, що слугують «площадками співробітництва» суб'єктів системи інвестиційно-інноваційного промислового розвитку. Такого роду інституції стають т. зв. ядром (центром системи), навколо якого функціонують або об'єднуються інші структури. Відповідно, ініціатором створення інтеграційних структур можуть виступати представники бізнесу чи їх об'єднання, організації науково-дослідної і освітньої сфер, інвестиційні, венчурні фонди.

Позаяк найбільш перспективними потрібно визначити формування і розвиток таких елементів інституційної інфраструктури в аналізованій сфері як: 1) галузеві та міжгалузеві технологічні парки; 2) науково-виробничі кластери; 3) академічні промислові структури.

Відомо, що технологічні парки є лише одним з різновидів інституцій, діяльність яких спрямована на формування та поширення нової передової культури виробництва, ефективних моделей інтеграції освіти, науки, реального сектору економіки та бізнесу, накопичення та розвиток досвіду державно-приватного партнерства, залучення інвестицій, що дає позитивний ефект для покращення ділового клімату та інвестиційно-інноваційної активності промислового сектору не лише у масштабах регіонів, але й для

національної економіки загалом. Відтак, даючи рекомендації з забезпечення регіональної підтримки і стимулювання розвитку технопарків, маємо на увазі, що державна політика в цьому напрямі буде послідовною та також націленою на розвиток спеціальних економічних зон, наукоградів тощо.

Наголосимо, що результати вивчення досвіду регулювання інвестиційно-інноваційної активності суб'єктів промислового сектору в економічно розвинених державах та державах, які на сьогодні найбільш динамічно розвиваються, дають всі підстави стверджувати, що саме технопарки є головними елементами інноваційної інфраструктури, адже головним завданням технологічних парків є комерціалізація наукових досліджень, що проводяться ЗВО, науково-дослідними організаціями, підприємствами. Таким чином їх наукова продукція за допомогою інноваційних процедур доводиться до промислових і комерційних структур.

Ті інноваційні парки, які зараз функціонують в регіонах України, більшою мірою ці не виконують функцій бізнес-інкубатору, а слугують передусім своєрідними площадками, де науковці все ще можуть проводити свої наукові дослідження (здебільшого технічні), а підприємства – захиститися від негативного впливу агресивного зовнішнього середовища. Вітчизняні технологічні парки не надають на сьогодні допомоги авторам науково-технічних розробок у пошуку інвесторів для створення нових технологій чи продажу науково-технічної продукції. Вони, на жаль, не впливають на підтримку малого інноваційного промислового виробництва.

Відтак, є всі підстави стверджувати про актуалізацію завдань органів регіональної влади щодо відновлення діяльності діючих та формування і розвитку технопарків у регіонах України. Ця діяльність повинна вестися у руслі регіональної політики, спрямованої на модернізацію видів економічної діяльності та галузей промисловості. Необхідно змінити ставлення до технопарків, передусім з боку представників влади. Ці організації мають стати інституційною основою реалізації довгострокових стратегічних цілей якісного оновлення регіональних економічних комплексів шляхом прискорення практичної віддачі від НДДКР через сектор промисловості. Доцільно створювати технопарки як ініціативи стратегічного рівня при спільній участі наукових, освітніх організацій, підприємств реального сектору економіки, фінансових інститутів та регіональних і місцевих органів влади та самоврядування.

Щодо участі влади у такого роду проєктах, то зазначимо, що діяльність її представників залишається не лише недостатньою, але й такою, що перешкоджає створенню і розвитку технопарків. Так, на території майже усіх регіонів України знаходяться значні площі приміщень колишніх великих промислових підприємств, які на сьогодні занедбані та абсолютно не використовуються. На їх підготовку і надання у використання (на безкоштовних або пільгових засадах) бізнес-інкубаторам, технологічним паркам чи іншого роду аналогічним структурам не потрібні значні фінансові ресурси. Натомість бізнес охоче погодився б на участь у технопарках, усвідомлюючи переваги економії на постійних витратах, організації та фінансуванні перспективних інноваційних проєктів, додаткового чинника економічної захищеності та безпеки.

З метою забезпечення надання достатньої фінансово-кредитної підтримки при створенні і забезпеченні діяльності технологічних інноваційних парків при Кабінеті Міністрів України або органі державної регіональної влади нижчого рівня може бути створеним міжвідомчий інвестиційний комітет з координації діяльності зі створення, функціонування і розвитку мережі технологічних інноваційних бізнес-парків, що розглядатиме заявки на створення технопарків та представники якого колегіально прийматимуть рішення про обсяги і умови використання на ці цілі бюджетних коштів, порядок і механізми звітності та контролю, вирішення земельних та соціальних питань, залучення офісних і виробничих площ, об'єктів інженерної, транспортної, соціальної інфраструктури технопарків у сегменті високих технологій.

Додамо, що на прикордонних територіях з метою фінансування створення і підтримки діяльності технопарків можуть залучатися й ресурси організацій з міжнародної технічної фінансової допомоги, міжнародних фінансово-кредитних організацій, можуть створюватися транскордонні кластери та спільні інвестиційно-інноваційні центри, площадки, парки тощо.

Треба вказати й на те, що ефективність регіональної політики підтримки становлення мережі інноваційних парків буде аналогічно низькою (як це було до сих пір) якщо не вибудувати її цього разу системно і послідовно. Системність полягає в комплексному підході до стимулювання інвестицій, інновацій, науково-дослідної та освітньої діяльності, формуванні повноцінної інфраструктури. Послідовність базується на підході не все й одразу, а формування передусім керуючої підсистеми, після цього – розбудова інфраструктури, вже потім – максимальне використання вкладеного ресурсу та функціонування об'єктів інвестиційно-інноваційної активності суб'єктів промисловості у планових обсягах та з плановою ефективністю.

Відтак, доцільно на першому етапі сформувати та інституціонально закріпити органи управління технопарками, які зможуть провести низку передпроектних і проектних робіт для початку будівництва і підготовки базової структури, об'єктів, формування програм розбудови інфраструктури інвестиційно-інноваційного забезпечення розвитку регіонального промислового сектора, реалізації маркетингових та організаційних заходів.

Наступний етап необхідно ув'язати з розвитком інфраструктури технопарків, залученням провідних світових високотехнологічних підприємств для розміщення власних виробничих потужностей у

технопарках, реалізації програм та проектів просування товарів і послуг вітчизняних високотехнологічних підприємств на зовнішні ринки.

Вже після цього створені інвестиційно-інноваційні структури зможуть максимально повноцінно та ефективно реалізувати власний потенціал, ініціювати або слугувати прикладом для утворення нових технопарків, забезпечити формування єдиної системи інфраструктури інноваційного забезпечення суб'єктів регіонального промислового сектора. Все це дасть змогу отримати ефект синергії включно з модернізацією регіональної економічної системи та посиленням стратегічних передумов конкурентоспроможності представників реального сектору регіональної економіки.

Як зазначається в економічній літературі, важливою особливістю кластерних утворень – наступного виробничо-технічного елемента інвестиційно-інноваційної інфраструктури розвитку промислового сектора економіки регіону – якраз і є їх інноваційна спрямованість. Світовий досвід вказує на вищу ефективність їх функціонування саме за умови згуртування навколо «проривної» ідеї у техніці чи технології виробництва. Головними формами державної регіональної підтримки при цьому є пряма бюджетна підтримка розробки та впровадження нових технологій і товарів, непряма підтримка через податкову політику і адміністративне регулювання, інвестиції в систему створення, підтримка критичних елементів інфраструктури.

Узагальнення результатів досліджень з проблем кластеризації дозволяє виокремити такі головні та спільні для багатьох визначень і підходів ознаки кластерів: географічна (територіальна) або галузева концентрація суб'єктів господарювання; об'єднання соціально-економічних та суспільно-професійних інтересів подібних, суміжних, взаємозалежних або додаткових підприємств і організацій; реалізація спільної мети та цілей щодо полегшення і прискорення бізнес-транзакцій, зниження рівня транзакційних та витрат взаємодії, забезпечення комунікацій та діалогу, створення доданої вартості та підвищення конкурентоспроможності спільних результатів праці – продукції (послуг), вплив на розвиток території; утворення нових функціонально-ресурсних взаємозв'язків, спільної інфраструктури, робочих ринків та послуг, зв'язків з науково-освітнім та дослідним сектором.

Власне ці ознаки доцільно врахувати при ініціюванні та формуванні організаційно-економічних стимулів створення, становлення і розвитку в Україні регіональних та місцевих науково-інноваційних кластерів.

Вважаємо, що склад учасників таких кластерів не може обмежуватися лише його базовими суб'єктами – закладами освіти, науково-дослідними організаціями та представниками інноваційного промислового бізнесу, а повинен включати інституційне чи договірне співробітництво з інвестиційними компаніями, венчурними фондами, фінансово-кредитними установами, підприємствами та організаціями різного профілю діяльності, підрядними організаціями, проектними центрами, елементами ринкової інвестиційно-інноваційної та науково-дослідної інфраструктури. Він формується не настільки функціонально, як із урахуванням потреби у побудові належного ресурсного забезпечення та ефективної реалізації основних етапів технологічного процесу ініціювання, проектування, розробки і впровадження інноваційних проектів, їх обслуговування.

Саме тому, в цілях вирішення найбільш важливого і одночасно чи не найбільш складного завдання масштабування діяльності науково-інноваційних кластерів – поєднання всіх компонент інвестиційно-інноваційного процесу – від пошуку перспективних інноваційних ідей та проектів до комерціалізації результатів інноваційної та науково-дослідної діяльності, включно з обслуговуванням інфраструктури і розвитком нових інноваційних промислових виробництв – слід залучити повноцінне ресурсне забезпечення, передусім – трудове, технічне і техніко-технологічне, матеріальне, науково-дослідне фінансово-інвестиційне та інше.

Це обумовлює потребу включення (на умовах членської або договірної співпраці) в структуру регіональних і місцевих науково-інноваційних кластерів наукових, конструкторських і науково-виробничих центрів, підприємств з інформатизації, довідково-інформаційних систем, баз даних НДРР та інноваційних проектів.

Важливою є й співпраця з науково-дослідними організаціями, навчальними закладами, підприємствами консалтингу, інформаційних послуг, з продажу нематеріальних активів при ефективному проходженні такого етапу технологічного процесу кластерів, як підготовка технічної документації, пошук та обґрунтування джерел фінансування інвестиційно-інноваційних проектів.

Відомо, що характерними особливостями інноваційної діяльності є її висока витратомісткість, тривалість періоду розробки і комерціалізації результатів, а звідси – високий рівень ризику та залежність від фінансово-інвестиційного забезпечення. Тому для усунення цих негативних аспектів і перешкод необхідним є залучення до складу учасників кластерів підприємств сфери страхування, венчурних фондів, бізнес-ангелів та ін. допоміжних елементів інфраструктури інноваційного промислового виробництва.

Не менш важливою є роль фінансово-кредитних установ, інвестиційних структур, інвестиційних та фінансових фондів, виробників та постачальників матеріально-технічного забезпечення, техніко-технологічної бази, сертифікаційних центрів і лабораторій. Ці учасники кластерів можуть взяти участь супроводу процедур отримання охоронних документів на об'єкти інтелектуальної власності, новини та нововведення, при проведенні лабораторних випробувань та попередніх тестових досліджень,

безпосередньо при реалізації інвестиційно-інноваційних проєктів, виготовленні та продажу інноваційної промислової продукції.

До учасників кластерів доцільно інтегрувати також такі суб'єкти, як патентні повірені, маркетингові організації, підприємства, що надають юридичні послуги, здійснюють аудит діяльності. Їх функціями стане швидка та ефективна комерціалізація результатів інноваційної і науково-дослідної діяльності, а також моніторинг ринків науково-дослідної, інноваційної діяльності, інтелектуальної власності на предмет пошуку перспективних напрямів розвитку і діяльності кластерів, захисту економічних інтересів та приватної власності їх суб'єктів-учасників.

Технологічний процес інвестиційно-інноваційної діяльності у межах пропонованих кластерів не повинен завершуватися лише комерціалізацією її результатів та отриманням необхідного обсягу і рівня прибутку їх учасниками. Це має бути «погляд» у майбутнє та формування передумов розширення масштабів функціонування кластерів. Для цього потрібно працювати над обслуговуванням і розбудовою інфраструктури кластерів і розвитком нових інноваційних виробництв, формуванням регіональних і місцевих фондів фінансування інвестиційно-інноваційних промислових ініціатив. Для цього важливого забезпечити раціональне співробітництво з місцевими органами державного управління та самоврядування, великими провідними високотехнологічними місцевими промисловими підприємствами, центрами інноваційного розвитку.

Останнє об'єктивно доводить нас до висновку про визначення регіональних та місцевих органів державного управління головними ініціюючим і координуючим створення та діяльність кластерів суб'єктом. Вони ж повинні відповідати за ефективність регіональної політики розбудови науково-інноваційної промислової кластерної мережі. За такого підходу науково-інноваційні кластери можна трактувати як міжгалузеве поєднання представників таких секторів суспільства, як освітній, інноваційний дослідно-технологічний, інвестиційний та виробничо-промислових, які водночас мають тісну кооперацію зі суб'єктами інвестиційно-інноваційної інфраструктури, громадськими організаціями та органами місцевої влади з метою підвищення конкурентоспроможності промислової продукції суб'єктів-учасників кластеру і сприяння соціально-економічному та науково-технологічному розвитку на регіональному і місцевому рівні.

При цьому при реалізації державної політики досягнення вказаних завдань потрібно дотримуватися базових принципів створення і забезпечення функціонування науково-інноваційних кластерів. До їх переліку доцільно віднести: плановість та системність; визначеність та достатність фінансово-ресурсної підтримки; зростання чисельності учасників та масштабів кластерів; відкритість кластерів для залучення додаткових ресурсів; повнота використання первинного ресурсу та забезпечення стійкості сформованих груп кластерного спрямування; надійність каналів перерозподілу ресурсів (логістичність кластеру); наявність всебічної підтримки провідного напрямку кластеру (інвестиційно-інноваційної підприємницької активності); формування взаємодії між членами кластеру з поєднанням вільного асоціативного членства та регламентованих відносин; побудова взаємозв'язків навколо науково-дослідних організацій та університетів; стійкість структури та конкурентних переваг кластерів.

Усвідомлення мети, цілей та завдань функціонування, інституційної структури, принципів регіональної політики розвитку науково-інноваційних кластерів є лише частиною процесу її стратегічного планування. Реалізація тактичних планів пов'язана з усвідомленням напрямів та засобів регіональної промислової політики. Видається доцільним розділити їх на внутрішню та зовнішню складову. Логіка такого поділу полягає в тому, що з одного боку органам влади необхідно раціонально організувати та управляти процесом створення і розвитку науково-інноваційних кластерів, а з іншого – важливо забезпечити достатнє поінформованість потенційних учасників кластерів та промоцію державної політики в аналізованій сфері не лише у реальному секторі економіки, але й серед суспільно-політичних груп (рис. 1).

Реалізація державних програм утворення і розвитку регіональних та місцевих інтегрованих систем в інвестиційно-інноваційній сфері за функціями управління та елементами комплексу інформованості і промоції дозволить організувати процес, основними складовими якого є аналіз, планування, реалізація планів та контроль за здійсненням заходів, спрямованих на встановлення, зміцнення і підтримки взаємовигідних обмінів з цільовими ринками для досягнення цілей суб'єктів-учасників кластерів, а, відтак, – забезпечити їх належну динамічність та високу дієвість. Потрібно зауважити, що інформованість та популяризація діяльності зі створення локальних інтегрованих систем може здійснюватися з використанням комплексу маркетингових інструментів: реклами; стимулювання заходів; всебічної ресурсної та фінансово-економічної підтримки для мінімізації чи усунення організаційних витрат суб'єктів кластерів; надання земельних ділянок і приміщень для розміщення управлінських центрів (офісів, представницьких приміщень) чи цілої кластерної структури.

Попри те потенційні учасники локальних інтегрованих науково-дослідних та інвестиційно-інноваційних систем повинні отримати чіткі інструкції та обґрунтовані зобов'язання влади щодо підтримки їх переваг, забезпечення мотивів і стимулів, гарантування умов інституціалізації та формування організаційних структур управління і функціонування кластерів, надання достатнього та доступного фінансово-ресурсного забезпечення, спільного усвідомлення місії і бачення перспектив сталого інвестиційно-інноваційного розвитку територій та суб'єктів-учасників кластерів.

Рис. 1. Напрями та засоби реалізації регіональної політики створення і розвитку регіональних та місцевих науково-інноваційних кластерів як інституційних елементів забезпечення інвестиційно-інноваційного розвитку промислового сектора регіональної економіки

Наступним невід'ємним елементом інституційної інфраструктури підтримки інвестиційно-інноваційної активності промислового сектора регіональної економіки слід визначити академічні підприємницькі структури. Це окремі структурні підрозділи ЗВО або юридично незалежні суб'єкти господарювання, що створюються при них з метою якнайширшого залучення студентів, викладачів, наукових кадрів до пошукової, науково-дослідної, інноваційної та іншої діяльності з метою впровадження її результатів у промисловості, отримання практичних навиків підприємницької діяльності.

З іншого боку суб'єкти академічного підприємництва відкриті для співробітництва з підприємствами реального сектора економіки, партнерами з надання освітніх послуг, науково-дослідними установами, інвесторами та суб'єктами інноваційного сектору, адже воно взаємовигідне: зовнішні учасники отримують доступніші інтелектуально-кадрові ресурси, а також інформаційно-консультаційні, маркетингові, аудиторські, науково-технічні та інші послуги; ЗВО – імідж закладу та місце реальної практики, іменні стипендії для кращих студентів, працевлаштування для випускників, достатньо вагомі додаткові грошові поступлення.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

З використанням системно-структурного аналізу встановлено, що розбудову повноцінної інституційної інфраструктури підтримки процесів інвестиційно-інноваційного розвитку промислового сектора регіональної економіки потрібно здійснювати за такими складовими: виробничо-технологічна структура (технопарки, технополіси, інкубатори технологій, інноваційні центри, інноваційно-технологічні, венчурні і інжинірингові підприємства), інформаційна система (аналітичні, статистичні центри, інформаційно-консалтингові підприємства, інформаційні бази і сайти), організації з підготовки і перепідготовки кадрів, ресурсного забезпечення, комерціалізації результатів НДДКР, фінансова структура,

система експертизи робіт і проектів, система патентування, ліцензування і консалтингу з питань охорони, захисту, оцінки і використання об'єктів інтелектуальної власності, оцінки щодо практичної реалізації наукових результатів, система сертифікації, стандартизації і акредитації. Разом із тим першочерговою повинна стати концентрація зусиль і ресурсів на формуванні та розвитку передусім елементів виробничо-технологічної структури (галузевих та міжгалузевих технологічних парків, науково-виробничих кластерів та академічних підприємницьких структур). Ініціаторами їх створення можуть виступати представники бізнесу чи їх об'єднання, організації науково-дослідної і освітньої сфер, інвестиційні, венчурні фонди.

Продовження досліджень у цьому напрямі стосується розробки методики аналізування стану та ефективності формування і реалізації регіональної політики забезпечення розвитку промислового сектора регіональної економічної системи.

Література

1. Орехова А. І. Економічний потенціал підприємства: сутнісні характеристики та структуризація. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 17. С. 308-313.
2. Квасницька Р., Тарасюк М. Структуризація потенціалу підприємства. *Вісник КНТЕУ*. 2017. № 1. С. 73-82.
3. Маслак О. І., Квятковська Л. А., Безручко О. О. Особливості формування економічного потенціалу підприємства в умовах циклічних коливань. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 9 (135). С. 36-46.
4. Васильців Т. Г., Магас Н. В. Передумови конкурентоспроможності підприємств роздрібної торгівлі. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2014. Т. 24. Вип. 2. С. 218-222.
5. Маречик В. Я., Невмержицька С. М. Розвиток управлінського потенціалу як запорука успішного функціонування підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2013. № 3. Т. 2. С. 237-242.
6. Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Юрків Н. Я. Інституційне забезпечення розширення фінансових можливостей підприємств промисловості та АПК на регіональному рівні. *Фінанси України*. 2012. Вип. 3. С. 90-101.
7. Міценко Н. Г., Кумечко О. І. Ресурсний потенціал підприємства: сутність, структура, стратегія використання. *Науковий вісник НЛТУ*. 2010. Вип. 20.9. С. 193-198.
8. Сердак С. Е. Принципи ефективного управління ресурсами суб'єктів господарювання. *Економічний огляд*. 2008. № 2. С. 83-88.
9. Чорна М. В. Ціннісно-орієнтоване управління реалізацією ресурсного потенціалу торговельного підприємства : Монографія. Харків : ХДУХТ, 2015. 373 с.
10. Латишева О. В. Ресурсний потенціал підприємства: сутність, складові та особливості управління елементами забезпечення сталого розвитку. *Економічний вісник Донбасу*. 2018. № 3 (53). С. 126-130.
11. Васильців Т. Г. Удосконалення дозвільної системи діяльності малих і середніх підприємств як засіб зміцнення їх економічної безпеки в умовах економічної кризи. *Вісник Донецького національного університету. Серія В. Економіка і право*. 2009. Вип. 1. С. 279-285.

References

1. Orekhova, A. I. (2018). Economic potential of the enterprise: essential characteristics and structuring. *Economics and society*, vol.17, pp. 308-313.
2. Kvasnytska, R., Tarasiuk, M. (2017). Structuring of enterprise potential. *Visnyk KNTEU*. no. 1, pp. 73–82.
3. Maslak, O.I., Kvjatkovsjka, L.A., Bezruchko, O.O. (2012). Features of formation of economic potential of the enterprise in the conditions of cyclic oscillations. *Current problems of the economy*. no. 9 (135), pp. 36-46.
4. Vasylytsiv, T. G., Magas, N. V. (2014). Prerequisites for the competitiveness of retail enterprises. *Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine*. Vol. 24. Issue 2, pp. 218-222.
5. Marechik, V.YA., Nevmerzhič'ka, S.M. (2013). Development of managerial capacity as a guarantee of successful operation of the enterprise. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*, no. 3, vol. 1, pp. 237–242. (in Ukrainian).
6. Vasylytsiv, T.G., Lupak, R.L., Yurkiv, N.Ya. (2012). Institutional support for expanding the financial capabilities of industrial enterprises and agro-industrial complex at the regional level. *Finances of Ukraine*. Vol. 3, pp. 90-101.
7. Micenko, N.G., Kumechko, O.I. (2010) Resource potential of the enterprise: essence, structure, strategy of use. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, no. 20.9, pp. 193–198.
8. Serdak, S.E. (2008). Principles of effective resource management of business entities. *Economic review*. No. 2, pp. 83-88.
9. Chorna, M. V. (2015). Value-oriented management of the realization of the resource potential of a commercial enterprise. Kharkiv. 373 p.
10. Latysheva, O. V. (2018). Resource potential of the enterprise: the essence, constituents and features of management of elements of sustainable development. *Ekonomichnyj visnyk Donbasu*, vol. 3 (53), pp. 126—130.
11. Vasylytsiv, T.G. (2009). Improving the licensing system of small and medium enterprises as a means of strengthening their economic security in the economic crisis. *Bulletin of Donetsk National University. Series B. Economics and law*. Vol. 1, pp. 279-285.